

מסורת הש"ס

(א) [פסחים ט"ג, ט"ז, ט"ח] ד"ק י"ג ממונה: ה' ד"ק ט. [ועליו לא]: (א) [ויחינו לא] ממת י"ג: חילין פה. צימות ז': מזה כ"ב: ימאל כ': מזה ה'. הריכות ח': מנחמת ד' מה: (ז) מוספתא דערבין ספ"ד וע"ש, (ח) ונאה יבטון, (ח) ויקרא (ז), (י) לבלל (י"ק, ט) [דנגי עב"ד], (ט) גאולה ספ"ד ומס"ד (ל) משמע ז"ק, (ט) קמרי ע"ב, ובי' ז"ק, (ט) שר' לע"ב, (ט) ד"ה שמיטה וע"ש ט"ס, חילין פה. ד"ה בענין,

ושינוי נישום מחיים. כגון העור ו' והגידן שחשיבות שום דמי הבהמה אינו בשביל העור הלכך בהצלתה שרי אפי' דגדול וצינמי משום השבת אצידה אוקמוה אדאורייתא דלאחר שמיטה מוכרו כדרכו: סדר לה להא דרצא. דמעשר לאחר שמיטה ו' לאורייתא שרי למכור: רק ככל אום נפשך.

מקמינן בספריים

דכפסולי המוקדשין מישתעי וכתיב מוצא ואלכלת יו: איזהו דבר שאין בו צרכה מחיים. שאין נהיין מהם מחיים דלא שרר קדשים אס נפל בהן מום פורן ויכול למוכרן מחיים לכל מי שירצה: אלא זה מעשר צהמה. דכתיב ביה לא יגאל¹ דאינו נמכר מחיים וכתב דלאחר וצימה איכא צרכה והוא צרכה מכירה היא דלומינא דצרכה שאסר ומה צרכה היתה ראויה צו מחיים מכירה. אלמלא לאחר שמיטה נמכר מדאורייתא והא דמני אינו נמכר שמוט דרצנן הוא הילכך צינמי מוקמינן אדאורייתא: מהו להבליע. דמי נטר מעשר בהמה של גדול עם דמי העלמות: דק. אין העלמות ראוים לכלום² ואין מצליעין: גסה. ראוין העלמות לתפול דנגריי³ וחציני ומצליעין: באסריה דמר. עושין כלים מעלמות ז' ובאסריה דמר אין עושין כלים מעלמות ואין מצליעין: מנה י"ט. דמעשר אינו נמכר דמאי משמע מכירה מלא יגאל: דחרמים. כתיב (ויקרא ט) לא ימכר ולא יגאל כל חרם יא⁴ קדשים אגו: מפני. שצריך שיהו מיות הללו לא יגאל מופנין לדרכה זו: שכן חילין על הגל. אס הכרים אס יא⁵ הקדשין מל חרם עליהן ונותן להן כפי טובת הנאה שיש לו בהן כדאמר בערכין צ"פ המקדיש שדהו (דף כח). תאמר דמעשר שאינו חל אלא על החולין ועוד חרם חל על כל העדר ומעשר אינו יא⁶ אלא עשירי: איכא למיפרך. דאליטעריך לא יגאל דחרמים דמעשר לא גמירי דלא למעשר שכן קדש לפניו ולאחריו שמה קרא לעשירי משיעי ולמשיעי עשירי ולאחר עשר עשירי שלשתן מקודשים: דאיכא למיפרך. דמעשר כדפרכינן גבי חרמים מה לבכור שכן קדושתו מרחם תאמר דמעשר שאין קדושתו מרחם ולהכי אליטעריך לא יגאל דמעשר: והעברה קרא יסירה הוא. ומופנה לגזירה שזה ללמד העברה עליה מעשר שלא יגאל ואין משיעין עליה הילכך לא יגאל דמעשר מופנה הוא. ומאי טעמא האי קרא יסירה דמאי למכתב כל פטר רחם יא⁷ לה' כדכתיב קרא אחרינא (שמות י) כל פטר רחם לה' והעברת למה לי ש"מ קרא יסירה הוא: כבור נמי יניף גאולה גאולה מחרמים. דלא ימכר דא"ג⁸ דלא כתב בצבור גאולה כתב ביה פרייה (סס) והיא היא: ט"ס (ט) גאולה דמעשר מפני כדאמרן הלכך דיינינן ליה גזירה שזה מחרמים אכל פדייה דכבור לא מפני

תורה אור השלם

- רק בקל את נפשך תחוב ואבלת בשר בברכת יי אליהך אשר נתן לך הכל שצריך לקטום והקטול יאכלנו בצבי וקאלי:
- דברים טו א. אך כבור שור או בכור שבו או בכור עז לא תפדה קדש הם אף דקום חורק על הדמיון ואת חלקם תקטיר אשה לרין יוחח לך: במדבר יז יז
- לא יבקר בין טוב לרע ואל ימיר ואל יתער וימירו ויהי הוא ותמורתו יתיר קדש לא יגאל:
- אך על מלך אשר יקדים איש לך במלך אשר לו מאדם ובמקוה גמשה אחרת לא ימיר ולא יגאל כל חרם קדשים הוא לך: ויקרא כז כז
- ולב מעשר קדש וצאן כל אשר יעבר תחת השבט הקשירי יתיר קדש לך:
- ויקרא כז לב ובהעברת כל פטר רחם לך יתיר קדש שגר בהקדש אשר יתיר לך החרים שבות יב יב
- ועב הכהן ביום השביעי וקרא והנה פשה הנבג בקירת הקדש:
- ויקרא כז לד ובא הכהן וקרא והנה פשה הנבג בבית צריעת ממארת הוא בבית קטא הוא: ויקרא כז לד
- כל חרם ביישראל יד יתיר: במדבר יז יז

הגהות הב"ח

(א) גבי לא תפדה ומכר חרם ומעשר: (ב) ד"ה דחרמים וכו' חרם קדש קדשים: (ג) ד"ה חרם וכו' במכירה ספ"ד ואמ"כ מ"ה מעשר גאולה כמותו מתפדה מעשר:

מוסף רש"י

בכבור הוא אומר. ראה לעיל לא ב. זו היא שיבה זו היא ביהא. לזון גזירה שזה הוא מום (יפוח ב. מכות יג) כלומר ילפינן גזירה שזה משיבה לביאה כמו דהו משיבו שניה כו משיבו ביאה (נה בכ) דא"ג⁹ דלא דמו קראי להדיק, כיון דמחוייב צדקה כסן משמע דיינינן כה גזירה שיהי יבוחו יו ועי' רש"י שו"ב יא בארובה. הרי הן בהקדש. ויש בהן מעלה (וירכין כח).

כל פסולי המוקדשין פרק המישי בבורות לב.

דלא יאמר לא יגאל בחרמים ונמר ממעשר מה מעשר קדוש ואינו נגאל. ואל"ת דלימא הוא ילפינן מהקדש ילא דתפדה וי"ל דלחומרא ילפינן א"י משום דבחרמים כתיב לא ימכר ומוקמינן¹ דזהו לא יגאל: הוא ילא בכור. רצא נמי דמשני כסמוך שלא ימכר יא בחרמים לא צריך אית ליה נמי

הוא ולא בכור כדמוכח צ"ק דתמורה (דף ה:) גבי אי עביד לא מהני דלי לאו הוא היה ילפינן כבור העברה העברה ממעשר ואיני נמי דאפקי צ"ק דתמורה הוא דהוינו ומ"מ הוא דריש הוא ולא כבור² מדמסך ליה הוא לקדש קדשים³ דמשמע הוא צדקושתו יא: רבא אמר לא יגאל בחרמים א צריך. קן כתיב בספריים ורש"י יא גרס לא ימכר משום דליק דאימנהו היכא אי צי בעלים הקדש נינהו ואי בלא יגאל קאמר והא קדש צדק הצית נגאלין ור"מ נפד דהקדש נינהו יא קאמר היינו אפי' מפני דקדש קדשים יא משמע ליה קדושת הגוף עד צואו ליד כהן ומיהו קשיא לר' דצ"ק דתמורה (דף ה:) משמע דמוכחין דאין מועיל פדיון יא מהוה צהיימו יא לא ציני דאי עביד מהני ולרצא דאמר לא מהני פיק מלא יגאל גופיה ור"כ היכי הוא דייק הכא דלא יגאל לא צריך משום דאי צי בעלים הקדש נינהו אפילו נפדו הוא גופה מלא יגאל נפקא ליה לרצא ועוד קשיא אחרת שהקשה רש"י הא דקאמר אס אינו ענין לחרמים תנהו ענין למעשר יא מאי צריך מעשר ללא יגאל דחרמים הא בגופה כתב ואי משום אס ימכר יא⁴ צקניה הכי הי"ל למימר רחם אינו ענין לגאולה דאמר לא כתב ונחם ענין למכירה א"ג דאמר לא יגאל דחרמים למה לי ש"מ לאפניי: ו הא אחר שחיטה נגאל הא בעי העברה והעריכה. מימה

לוקמה דמפרכסת דהרי היא כחיה לכל דצריה כדאמר יא צ"ק דחולין (דף ג.) מדמי פסח מי דלסיח היא תנא שחט זה שיש או רוב שנים כו וי"ל דשמה זו היתה משונה כחיה אף לענין תמורה והרצ רצי שמעון מנייבילא ז"ל היה מפרש דהכא דנגמרה השמיטה כהלכתה לא חשיבא מפרכסת כחיה והכל ו' פירשטי בצמורה (צ"ק דף עו.) דשמעון דפרה מטמאה טומאת אוכלין: פסק

מחרמים דמעשר מפני דכבור לא מפני ומאי הוית דלא תפדה דכבור לגופיה ודמעשר לאפניי ואימא דמעשר לגופיה דכבור לאפניי דנין גאולה מגאולה ואין דנין פדייה מגאולה מאי נפקא מינה⁵ הא תנא דבי רבי ישמעאל ושב הכהן⁶ ובא הכהן זו היא שיבה זו היא ביאה הני מילי היכא דליכא דרמי ליה אבל ז' איכא דרמי ליה מדרמי ליה ילפינן ולילף בכור העברה העברה ממעשר דהא מעשר יא נמי גמר גאולה גאולה מחרמים מיעט רחמנא גבי חרמים הוא הוא ולא בכור ואימא הוא ולא מעשר ו' מעשר גאולה כמותו רבא אמר לא יגאל דחרמים לא צריך דאיתנהו היכא אי בי בעלים הקדש נינהו אי בי כהן חולין נינהו⁷ דתנא⁸ דתניא⁹ דחרמים כל זמן שהן בבית בעלים הרי הן בהקדש לכל דבריהם שנאמר וכל חרם קדש קדשים הוא לה' נתנן לכהן הרי הן בחולין לכל דבריהם שנאמר⁹ כל חרם בישראל לך יהיה לא יגאל

דאיטעריך לגופיה ולאגמורי נמי אמעשר בהעברה העברה: ומאי חויה. דפדייה דכבור לגופיה יא ולאגמורי אמעשר ולא יגאל דמעשר לאפניי ולמיגמר גזירה שזה מחרמים אסור במכירה. וניף כבור העברה יא משום דהא מעשר כדר קים לן יא דגמרתא ליה גאולה מחרמים: כל חרם ו' קדשים הוא. הוא אסור במכירה. וניף כבור העברה יא משום דהא מעשר כדר קים לן יא דגמרתא ליה גאולה מחרמים: ולמעוטי כבור דפדייה כתב ביה: לא יגאל דחרמים לא צריך. ולא מוס דגמר מוכר אלא מחרמים דגאולה כתב ביה כמו דפרייה: בחרמים נינהו. ואינו צדקיה ולא דמי לקדשי מוצא: חולין נינהו. כהן לכל מי שירצה: לך יהיה. צרשת כהן כל כשאר ממונו: תנהו

עין משפט גר מצוה

א מיי פ"ו מהלכות סבות הלכה ט: ב מיי פ"ו מהלכות ערכין הלכה ט:

שיטה מקובצת

א] בשר כבדת ה' אליהך אשר נתן לך אהור: ט וכן א כחא רב דימי אמר: ט ל' ש"מ לאפניי: ח אבל היכא ט' תיבת נמי דמכר: ו מעשר מסחבא מעשר גאולה גאולה כמותו: ו הנור תששבות תיבת והגידן נמחק: ט חשיטה מדאורייתא: ט ואלכלת בשר בכרכת ה"ד: ט עממנות הילכך מצליעין ובאחריה: יא חרם קדש קדשים: יא את חרשי: יא אינו חל אלא על הגשירי הסידי: יא רחם לי כדכתיב: ט ח' היא גאולה הוא דיבור אחד: טן לגופיה דלא יפדה וליאגמורי: יא דלא יגאל ולאגמורי: יא העברה העברה ממעשר: יא לן ביה דגמרתו: יא חרם קדש קדשים הוא כו במכירה ולא בבור הסידי: פא דתפדה סי'א דגמרתו: טס ימכר דחרמים לא: טז ורש"י הגיה לא: טז ניהו דקאמר: טז קדשים הוא משמע: טז דאינו נמכר בחייה כהניס כדו בעלים מהוא שחוטא בחייה: טז מה צריך תיבת מאי נמחק: טז ימכר נקטיה הכי: טז (פ"ב חולין): טז והכל פירשו במרובה בשמעתא דפרה:

רבינו גרשום

דבר שאינו נישום מחיים. היינו עור דאינו נישום אלא לאחר מיתה לא גזרו דלאחר שחיטה דאינו נמכר בהבליע אטו קודם שחיטה אלא נמכר בהבליע: ובימי אוקמוה רבנן אדאורייתא דלא גזרו בהו משום תקנת יתומים אלא אוקמוה אדאורייתא דמחיים אינו נמכר הא לאחר שחיטה נמכר אפילו שלא בהבליע: ורבו רבן שאין בו ברכה מחיים. כלומר דמחיים אסור למכרו ולגזרות ממונא אלא לאחר שחיטה מותר הוי אומר מעשר בהמה (ב) של יתומים דאי גדרול רבנן גזרי ביה לאחר שחיטה אטו לפני שחיטה. ואי שאר פסולי המוקדשין אפי' מחיים נמכרין לאחר פדיון: ובעצמותי הבשר דברי העצמות: הא בגסה. עצמותיה חשבונין למלאכה ויכול להבליעו בהן: מר כי אחריה. מאן דאמר מצליעין באחריה חשיבו עצמות דעבדי מנייהו חלילין. ובאחריה דמר דאמר אין מצליעין לא עבדי מיניה חלילין: שכן חילין על הכל. בין על קדשי קדשים בין על קדשים קלים בין על חולין. מעשר בהמה אינו חל אלא על חולין: אף חרמים קדושים. דכתיב כל חרם קדש קדשים הוא: לאפניי ולמילף למעשר מה לא יגאל דחרמים לא ימכר נמי אף לא יגאל דמעשר לא ימכר נמי: כשן מקדש לפניו ולאחריו. כדנתן קרא לחשיעי עשירי ולעשירי עשירי ולאחר עשר עשירי שלשתן מקודשין. מה שאין כן בחרמים: איכא למיפרך דפרכינן מה לבכור שכן קדושתו מרחם: והעברת יתירא הוא. כלומר דלא צריך הבחוב לומר והעברת שהיה יכול לומר ונתת כל פטר רחם. אלא למה כתב בלשון העברת להיקישא

(א) נראה משגרת לשון רבינו גרשום כי זה מעשר בהמה של יתומים ואינו מוכר דהא גדולות נמי מותר מ"ה למכור לאחר שחיטה וכן אמורה אקרא קאי וי"ע